

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังที่มีภูมิหลังต่างกัน ในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดวิชาฝึกและการฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 4 แห่ง คือ เรือนจำกลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทักษสถาน บำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา ทักษสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ปีพุทธศักราช 2532 จำนวน 335 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและภูมิหลังของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 22 ข้อ และแบบสอบถามวัดทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังในด้านการยอมรับในตัวครูและด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ ในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 48 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์ส่งหนังสืออนุญาตให้เก็บข้อมูลได้ไปยังเรือนจำทั้ง 4 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้ง

แบบสอบถามข้อมูลของผู้วิจัย ถึงผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการ และผู้ปกครองเรือนจำและให้เจ้าหน้าที่ของเรือนจำนำผู้วิจัยเข้าไปเก็บแบบสอบถาม และสังเกตการฝึกอาชีพในเรือนจำแต่ละแห่งด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมี 335 ฉบับ ได้รับคืน 335 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ดำเนินงานเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ
2. หาค่าร้อยละของแบบสอบถามสถานภาพและภูมิหลัง
3. หาค่าสถิติพื้นฐาน
4. เปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ และรวมทั้ง 2 ด้าน โดยใช้ F-test (One way analysis of Variance)
5. ศึกษาค้นคว้าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ก็ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ t-test ของเชฟเฟ (Scheffe')

การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX จากศูนย์คอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. สถานภาพและภูมิหลังของผู้ต้องขัง ในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี 2532 ประกอบด้วย เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งท-สถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา ทั้งสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้ที่มิอายุ 20-29 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ การศึกษาจบระดับชั้น ป.4 สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ สถานภาพการสมรสส่วนใหญ่เป็นโสด และยังไม่มียุติบัตร มีอาชีพรับจ้าง รายได้ต่ำกว่า 2,000 บาทต่อเดือน ขณะที่อยู่ในเรือนจำกำลังรับการฝึก ช่างไม้-จักสาน

บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีการศึกษาระดับ ป.4 อาชีพของบิดาหรือผู้ปกครอง ทำนา ทำไร่ อาชีพของมารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย รายได้รวมกันต่อเดือนของครอบครัวของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง อยู่ในราว 4,000-5,000 บาท ความสัมพันธ์ของบิดามารดาของผู้ต้องขังซึ่งมีอายุอยู่ระหว่าง 13-18 ปี ส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ร่วมกันและผู้ต้องขังมีพี่น้องในครอบครัว

ซึ่งนับรวมผู้ต้องขังด้วย ประมาณ 2-6 คน ผู้ต้องขังที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี ผู้เลี้ยงคู่มักจะเป็นพ่อแม่ และยังไม่เคยถูกศาลตัดสินลงโทษจำคุกมาก่อน

2. ทศนคติของผู้ต้องขัง เป็นดังนี้

2.1 ทศนคติต่อการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในเรือนจำทัณฑสถานบำบัดพิเศษ พระนครศรีอยุธยา ในเรือนจำทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา มีทศนคติเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อการฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ และรวมทั้งสองด้าน

2.2 ทศนคติต่อการฝึกอาชีพแยกเป็นรายชื่อของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการยอมรับในตัวครูอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ ด้านวิธีการสอน ด้านความยุติธรรม ด้านความเมตตา และด้านการยอมรับฟัง แต่เห็นด้วยมากที่สุด ด้านบุคลิกภาพข้อ 6 ผู้สอนมีความรับผิดชอบในการฝึกวิชาชีพ ข้อ 9 ผู้สอนวางตัวได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และ ข้อ 13 ผู้สอนมีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่สอน ข้อ 16 ผู้สอนมีขั้นตอนในการฝึกปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ส่วนด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ มีทศนคติเห็นด้วยมาก และเห็นด้วยมากที่สุดด้านการยอมรับคุณค่าและประโยชน์ของการฝึกเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน และด้านความสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน แต่เห็นด้วยน้อยที่สุด ข้อ 40 รายได้จากการปันผล ท่านสามารถนำไปช่วยเหลือครอบครัวภายนอกได้

2.3 ทศนคติต่อการฝึกอาชีพแยกเป็นรายชื่อของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการยอมรับในตัวครูเห็นด้วยมากทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ ด้านวิธีการสอน ด้านความยุติธรรม ด้านความเมตตา และด้านการยอมรับฟัง ส่วนด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพมีทศนคติเห็นด้วยมากด้านการยอมรับคุณค่าและประโยชน์ของการฝึกเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน และด้านความสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน แต่ไม่เห็นด้วยข้อ 40 รายได้จากการปันผล ท่านสามารถนำไปช่วยเหลือครอบครัวภายนอกได้ และข้อ 45 การเข้ารับการฝึกวิชาชีพ ทำให้ท่านได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคมและเห็นด้วยมากที่สุด ข้อ 39 ผลงานที่ได้จากการฝึกทำให้ท่านมีความภาคภูมิใจ ข้อ 44 การเข้ารับการฝึกวิชาชีพทำให้ท่านรู้จักใช้เครื่องมือได้ถูกต้อง และเหมาะสมกับงาน ข้อ 46 การเข้ารับการฝึกวิชาชีพทำให้ท่านมีความอดทน สุขุม รอบคอบขึ้น ข้อ 28 ท่านเข้ารับการฝึกวิชาชีพตรงตามเวลาเสมอ ข้อ 29 ท่านมีความสนใจที่จะเข้ารับการฝึกวิชาชีพมากกว่า 1 วิชา ข้อ 33 การฝึกวิชาชีพทุกครั้งท่านพยายามทำให้ดีที่สุด และข้อ 34 เมื่อผู้สอน

มอบหมายงานให้ท่านทำ ท่านพยายามทำให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ

2.4 ทักษะคิดต่อการฝึกอาชีพแยกเป็นรายชื่อของผู้ต้องขังในเรือนจำทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา มีทัศนคติด้านการยอมรับในตัวครู เห็นด้วยมากทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ ด้านวิธีการสอน ด้านความยุติธรรม ด้านความเมตตา และด้านการยอมรับฟัง ส่วนด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพเห็นด้วยมาก ด้านการยอมรับคุณค่าและประโยชน์ของการฝึกเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน และด้านความสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน แต่ไม่เห็นด้วยข้อ 40 รายได้จากการเป็นผลท่านสามารถนำไปช่วยเหลือครอบครัวภายนอกได้ และเห็นด้วยมากที่สุด ข้อ 33 การฝึกวิชาชีพทุกครั้งท่านพยายามทำให้ดีที่สุด

2.5 ทักษะคิดต่อการฝึกอาชีพแยกเป็นรายชื่อของผู้ต้องขังในเรือนจำทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา มีทัศนคติด้านการยอมรับในตัวครู เห็นด้วยมากทั้งทางด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ ด้านวิธีการสอน ด้านความยุติธรรม ด้านความเมตตา และด้านการยอมรับฟัง ส่วนด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพมีทัศนคติเห็นด้วยมากด้วยการยอมรับคุณค่าและประโยชน์ของการฝึกเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน และด้านความสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน แต่เห็นด้วยน้อยที่สุด ข้อ 40 รายได้จากการเป็นผลท่านสามารถนำไปช่วยเหลือครอบครัวภายนอกได้เห็นด้วยปานกลาง ข้อ 48 การเข้ารับการฝึกวิชาชีพทำให้ท่านมีความรู้ ความชำนาญ และคาดว่าจะนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ และเห็นด้วยมากที่สุด ข้อ 41 การฝึกวิชาชีพทำให้ผู้เรียนมีส่วนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ข้อ 33 การฝึกวิชาชีพทุกครั้งท่านพยายามทำให้ดีที่สุด และข้อ 34 เมื่อผู้สอนมอบหมายงานให้ท่านทำ ท่านพยายามทำให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ

3. การเปรียบเทียบทัศนคติของผู้ต้องขังที่มีต่อการฝึกอาชีพด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ และรวมทั้ง 2 ด้าน ผลสรุปเป็นดังนี้

3.1 ผู้ต้องขังที่มีภูมิลำเนาต่างกันในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ คือ

3.1.1 อายุของผู้ต้องขัง

3.1.2 ภูมิลำเนา

3.1.3 ระดับการศึกษา

3.1.4 การอ่านและเขียนภาษาไทย

3.1.5 สถานภาพสมรส

- 3.1.6 จำนวนบุตร
- 3.1.7 อาชีพและรายได้
- 3.1.8 ศาสนา
- 3.1.9 การศึกษาของบิดามารดา
- 3.1.10 อาชีพของบิดามารดา
- 3.1.11 ความสัมพันธ์ของบิดามารดา
- 3.1.12 จำนวนพี่น้องของผู้ต้องขัง

จากภูมิหลังดังกล่าวทำให้ผู้ต้องขังมีทัศนคติต่อการฝึกอาชีพด้านการยอมรับ
ในตัวครูและรวมทั้ง 2 ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จะ
มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ

3.2 ผู้ต้องขังที่เลือกฝึกอาชีพ (วิชาชีพ) ต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพ
ด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ และรวมทั้ง 2 ด้าน แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.1 ผู้ต้องขังที่เลือกฝึกอาชีพช่างไม้-จักสานมีทัศนคติต่อการฝึกอาชีพ
ทางด้านการยอมรับในตัวครูมากกว่าผู้ต้องขังที่เลือกฝึกอาชีพเพาะปลูก-เลี้ยงสัตว์

3.2.2 ผู้ต้องขังที่เลือกฝึกช่างไฟฟ้า และช่างไม้-จักสาน มีทัศนคติต่อการ
ฝึกอาชีพด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ มากกว่าผู้ต้องขังที่เลือกฝึกอาชีพช่างยนต์

3.2.3 ผู้ต้องขังที่เลือกฝึกอาชีพช่างไฟฟ้า และช่างไม้-จักสาน มีทัศนคติ
ที่มีต่อการฝึกอาชีพรวมทั้ง 2 ด้าน ดีกว่าผู้ต้องขังที่เลือกฝึกอาชีพเพาะปลูก-เลี้ยงสัตว์

3.3 ผู้ต้องขังที่เคยเข้ารับการฝึกอาชีพต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพด้าน
การยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนทางด้าน
การยอมรับในตัวครูและรวมทั้ง 2 ด้านไม่แตกต่างกัน

3.3.1 ผู้ต้องขังที่เคยรับการฝึกอาชีพช่างไฟฟ้า มีทัศนคติที่มีต่อการฝึก
อาชีพด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพดีกว่าผู้ต้องขังที่เคยฝึกอาชีพช่างยนต์

อภิปรายผล

1. ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อการฝึกอาชีพไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้สอนนอกจากจะเป็นผู้คุมแล้ว ผู้ไปสอนผู้ต้องขังยังเป็นครูที่มาจากที่อื่น ๆ เช่น การศึกษาในโรงเรียนจากวิทยาลัยเกษตรกรรมพระนครหรือยุรยา จากบริษัทต่าง ๆ และจากผู้ต้องขังด้วยกันเองที่มีความชำนาญในวิชาชีพนั้น ๆ การสอนที่เป็นครั้งคราวระยะเวลาที่สอนเป็นระยะเวลาสั้น ๆ จึงทำให้ผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านการยอมรับในตัวครู ครูผู้สอนรับผิดชอบในเรื่องที่ตนได้รับมอบหมายเท่านั้น ส่วนด้านการดูแลเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ผู้คุมเรือนจำเองผู้สอนวิชาชีพไม่ต้องควบคุมความประพฤติของผู้ต้องขังมากนัก ความรู้สึกไม่ถูกควบคุมทำให้มีความรู้สึกสบายใจที่จะเรียนเหมือนกันทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของบุษกร เพชรวิวรรธน์ที่พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี 16 ปี 17 ปี และ 18 ปี มีทัศนคติต่อครูด้านการสอน ความประพฤติ และความสัมพันธ์กับนักเรียนไม่แตกต่างกัน¹ และสอดคล้องกับ นลินี วันชัย ที่พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูมีการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักเรียนต้องคงไว้ ซึ่งความสัมพันธ์ฉันเพื่อนกับนักเรียนซึ่งมีความใกล้ชิดทางอารมณ์มาก นอกจากนี้ครูจะต้องไม่มีความรู้สึกว่าตนเองเหนือนักเรียน ต้องไม่ดูถูก และไม่ทำที่ชาเย็นกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ครูก็สามารถปลูกฝังทัศนคติที่ดีกับนักเรียนได้² และดังที่โคแกน และเลวิน (Cogan and Levin) พบว่า ความสัมพันธ์อย่างอบอุ่นเป็นมิตรระหว่างครูและนักเรียนจะทำให้การเรียนของนักเรียนดีขึ้น³

นอกจากนี้ในเรื่องการแสดงความรู้สึกของผู้ต้องขังต่อผู้คุม ผู้ต้องขังมีความรู้สึกอย่างครูอย่างศิษย์มากกว่าที่จะมีความรู้สึกแบบนักโทษต่อผู้คุม ซึ่งขัดกับการวิจัยของรังสรรค์ สลับแสง ที่

¹บุษกร เพชรวิวรรธน์, "ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง," หน้า 72-74.

²นลินี วันชัย, "ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในอุดมคติของครูกับนักเรียน," หน้า 86.

³Morris L. Cogan and Harry Levin, "Studies of Teacher Behavior," The Journal of Exnerimental Education : 135-139.

พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีอายุ 20 ปีลงมาและอายุ 25 ปีขึ้นไปมีทัศนคติต่อครูแตกต่างกัน⁴ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสภาพความเป็นอยู่ที่ เป็นอิสระและไม่เป็นอิสระต่างกัน ผู้ต้องขังถูกควบคุมดูแลจำเป็นต้องใช้ชีวิตในขณะนั้น ๆ เหมือนกัน จึงทำให้มีความรู้สึกนึกคิด ที่ไม่แตกต่างกัน และวิชาชีพแต่ละอย่างก็ใช้เวลาเรียนในระยะเวลายาวสั้น ๆ ไม่ต้องชิงดีชิงเด่นกับใครมากนัก

2. ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่างกัน อ่านออกเขียนภาษาไทยได้ต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพไม่แตกต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการสอน เป็นการแสดงให้ดูค้ำยของจริงไม่ต้องมีการตีความหรืออาศัยการเข้าใจในเนื้อหาสาระของเอกสารที่เน้นทักษะการอ่านหรือเขียนมากนัก ประกอบกับผู้ต้องขังในเรือนจำ ไม่ว่าจะมีการศึกษาระดับใด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเดิมจะเป็นอย่างไร เมื่อต้องโทษอยู่ในเรือนจำเดียวกัน ทุกคนต้องฝึกอาชีพหรือทำงานที่เรือนจำจัดให้ ซึ่งมีให้เลือกไม่มากนัก ดังนั้นความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพจึงไม่แตกต่างกัน เพราะทุกคนต้องทำอยู่แล้วไม่งานใดก็งานหนึ่ง

3. ผู้ต้องขังที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดกับการวิจัยของ บุขกร เพชรวิวรรธน์ ที่พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผู้ปกครองได้รับการศึกษาในระดับต่างกันมีทัศนคติที่มีต่อครูด้านการสอน การปกครอง บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์กับนักเรียนต่างกัน⁵ และจำเนียร น้อยท่าช้าง พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาเกือบทุกระดับมีทัศนคติที่ดีต่อการเปิดสอนวิชาชีพที่มีอยู่ในชุมชนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแตกต่างกัน⁶

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

⁴ รังสรรค์ สลับแสง, "ทัศนคติของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีต่อครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527) หน้า 51.

⁵ บุขกร เพชรวิวรรธน์, "ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง," หน้า 72-74.

⁶ จำเนียร น้อยท่าช้าง, "ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการเรียน วิชาชีพของเด็ก ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521," หน้า 86.

นอกจากนี้วินัย พรหมอินทร์ ยังพบว่าชาวชนบทกลุ่มที่มีบุคคลในครอบครัวมีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาสูงกว่าบุคคลในครอบครัวที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา⁷ เหตุที่ผลการวิจัยขัดกันอาจเป็นเพราะสภาพความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่างต่างกัน โดยเฉพาะในด้านจิตใจระหว่างบุคคลที่เป็นอิสระอยู่ภายนอกเรือนจำกับบุคคลที่ถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำ ไม่มีทางเลือกมากนัก จำต้องทำงานไม่ว่าบิดามารดาจะมีระดับการศึกษาอย่างไร ตามที่เรือนจำกำหนดเหมือน ๆ กัน จึงมีความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติต่อการฝึกวิชาชีพไม่แตกต่างกัน

4. ผู้ต้องขังที่ประกอบอาชีพต่างกัน บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการฝึกอาชีพไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกันผลการวิจัยของรังสรรค์ สลับแสง ที่พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่ประกอบอาชีพ และที่ยังไม่ประกอบอาชีพ มีทัศนคติต่อครูด้านการสอน การปกครอง ลักษณะท่าทาง และความประพฤติ ไม่แตกต่างกัน⁸ แสดงว่าความเป็นอยู่ของบุคคลจะประกอบอาชีพอย่างไร โดยอย่างหนึ่ง หรือไม่ได้ประกอบอาชีพเลยถ้ามีความจำเป็นต้องเรียนหนังสือหรือฝึกอาชีพก็ต้องทำไปตามความจำเป็นนั้น ๆ อย่างเลือกไม่ได้ เมื่อไม่มีทางเลือกเหมือน ๆ กัน ความรู้สึกนึกคิดต่อการเรียนหรือการฝึกอาชีพจึงไม่แตกต่างกัน จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ต้องขังจะมีอายุ 20-29 ปี เป็นส่วนใหญ่ และนักศึกษาผู้ใหญ่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติต่อครูด้านการเรียนและการฝึกอาชีพ จึงไม่แตกต่างกัน เพราะรู้จักคิดด้วยตนเองแล้ว แต่นักเรียนมัธยมศึกษาอายุยังน้อยประสบการณ์ไม่มาก ความรู้สึกนึกคิดยังไม่กว้าง ความมั่นใจเกี่ยวกับตนเอง และเรื่องต่าง ๆ ไม่มากพอและไม่เท่ากัน ผู้ปกครองอาชีพต่างกัน ความรู้สึกนึกคิดที่ผู้ปกครองถ่ายทอด ก็แตกต่างกันออกไป ยังไม่รู้จักคิดด้วยตนเอง จึงมีทัศนคติต่อครูแตกต่างกัน

⁷วินัย พรหมอินทร์, "ทัศนคติค่านิยมและความต้องการของชาวชนบทไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีการพัฒนาต่างกันและมีพฤติกรรมในครอบครัวต่างกัน," หน้า 145.

⁸บุษกร เพชรวิวรรธน์, "ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง." หน้า 72-74.

5. ผู้ต้องขังที่มีรายได้ต่อเนื่องก่อนต้องโทษ ต่างกัน รายได้รวมกันต่อเนื่องของครอบครัวของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุษกร เพชรวิวรรธน์ ที่พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีทัศนคติต่อครูด้านการปกครองและความประพฤติไม่แตกต่างกัน^๗ อาจจะเป็นเพราะว่าคนไทยถูกปลูกฝังให้มีความรู้สึกนึกคิดที่ดี ต่อครู ไม่ว่าจะบุคคลผู้นั้นจะเป็นนักเรียนหรือผู้ต้องขัง ในการฝึกอาชีพนอกจากจะได้ความรู้แล้ว สิ่งที่ผลิตออกมา ยังเป็นรายได้ของผู้ต้องขังด้วย มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับชนิดของงาน และฝีมือในการทำงาน แต่งานก็มีให้เลือกไม่มากนัก ฉะนั้น ฐานะทางเศรษฐกิจของนักโทษก่อนต้องขัง ไม่ทำให้ผู้ต้องขังมีทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพแตกต่างกัน

6. ผู้ต้องขังที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน และมีจำนวนบุตรต่างกัน ความสัมพันธ์ของบิดามารดาผู้ต้องขังระหว่างอายุ 13-18 ปีต่างกัน มีจำนวนพี่น้องในครอบครัวนับรวมผู้ต้องขังด้วยต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นโสดไม่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวมากนัก อายุส่วนใหญ่ 20-29 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานไม่มากนัก เมื่อได้ฝึกอาชีพตามที่ตนเลือกแล้ว ค่อนข้างพอใจและไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ทุกคนต้องเข้าฝึกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง จึงมีความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพไม่แตกต่างกัน

7. ทัศนคติต่อการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้ง 4 แห่ง อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากทั้งทางด้านการยอมรับในตัวครู และด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ แต่ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพข้อ 40 ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นด้วยน้อยที่สุด คือรายได้จากการปันผล ท่านสามารถนำไปช่วยเหลือครอบครัวภายนอกได้ การที่ผู้ต้องขังเห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วยเลย อาจเป็นเพราะผู้ต้องขังคิดว่า คนทำงานมากแต่รายได้ที่ได้รับไม่ได้สัดส่วนกับปริมาณงานจึงทำให้คิดว่ามีรายได้น้อยกว่าที่ควรจะได้รับ

^๗บุษกร เพชรวิวรรธน์, "ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง," หน้า 71-74.

8. ผู้ต้องขังที่มีผู้เลี้ยงดูเมื่ออายุไม่ถึง 20 ปี ต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อการฝึกอาชีพไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เมื่ออายุไม่ถึง 20 ปี ถึงแม้มีบิดามารดาเป็นผู้เลี้ยงดู แต่ฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาต่ำไม่สูงมากนัก คือจบแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และผู้ต้องขังต้องเผชิญกับเหตุการณ์เฉพาะหน้าคือต้องเรียนวิชาชีพที่ทางเรือนจำจัดหามาให้ จึงทำให้อิทธิพลจากผู้เลี้ยงดูไม่มีส่วนในการทำให้ทัศนคติต่อการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

9. ผู้ต้องขังที่เลือกฝึกอาชีพต่างกัน หรือเคยเข้ารับการฝึกวิชาชีพต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการฝึกอาชีพแตกต่างกัน โดยเฉพาะวิชาชีพช่างไม้-จักสาน ผู้ต้องขังมีทัศนคติในทางบวกในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพมากหรือในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันสินค้าของกรมราชทัณฑ์ เป็นที่นิยมซื้อของคนทั่วไปมาก โดยเฉพาะสินค้าประเภทเครื่องเรือน และเครื่องจักสาน ผู้ต้องขังที่มีฝีมือดีมีปริมาณงานมากก็ย่อมจะมีรายได้จากส่วนแบ่งมากตามไปด้วย ทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะฝึกทำผลงานออกมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเทพ โลไทสงค์ ที่ค้นพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดเชียงราย มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หมวดช่างอุตสาหกรรมหมวดเกษตรกรรม และหมวดคหกรรมแตกต่างกัน¹⁰

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษา เรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงควรจะได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกในเรือนจำอื่น ๆ ด้วย
2. ควรได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลภายนอกต่อ ผลผลิตของกรมราชทัณฑ์
3. ควรปรับปรุงแบบทดสอบทัศนคติในด้านอื่น ๆ ด้วย
4. ควรได้รับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ผลที่ได้ จากการฝึกอาชีพต่าง ๆ

¹⁰สุเทพ โลไทสงค์, "ทัศนคติต่อวิชาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 ของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดเชียงราย", หน้า 86.

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

จากการวิจัยพบว่า วิชาชีวะช่างไม้-จักสาน และช่างไฟฟ้า เป็นวิชาชีพที่ผู้ต้องชังมีทัศนคติต่อการฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพและรวมทั้ง 2 ด้าน มากกว่าอาชีพช่างยนต์และเพาะปลูก-เลี้ยงสัตว์ จึงควรได้มีการส่งเสริมการเรียนการสอนเทคนิค วิธีการผลิต อุปกรณ์การผลิต ให้ดียิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ควรหาทางแก้ไข การฝึกอาชีพช่างยนต์และเพาะปลูก-เลี้ยงสัตว์ให้ดีขึ้นด้วย เพื่อจะได้ไม่สูญเปล่า

วิชาชีพ นอกจากช่างไม้-จักสาน และช่างไฟฟ้า คือ ช่างยนต์ เพาะปลูก-เลี้ยงสัตว์ ก็ควรจะได้มีการปรับปรุงส่งเสริมให้มากกว่าที่เป็นอยู่โดยเฉพาะผลผลิต ถ้ากรมราชทัณฑ์ขายได้มาก ผู้ต้องชังก็จะได้เกิดกำลังใจที่จะทำเพราะมีรายได้เป็นเป้าหมาย แต่ในปัจจุบันนี้ไม่เนื้อแข็งต่าง ๆ ไม้ไผ่ หวาย มีแต่ทางจะหมดไปจากป่าของประเทศไทย ถ้าวัตถุดิบต้องซื้อจากต่างประเทศ ราคาผลผลิตย่อมขึ้นราคาอาจจะทำให้ การขายลดลง วิชาชีวะช่างไม้ จักสาน ก็คงจะลดความต้องการลง

นอกจากนี้จากการที่ผู้ต้องชังมีภูมิสำเนามาจากหลายท้องที่ เมื่อกลับไปยังภูมิสำเนาเดิม ก็มักจะไปประกอบอาชีพท้องถิ่นเท่าที่สามารถทำได้ ซึ่งหากกรมราชทัณฑ์ได้มีการฝึกอาชีพหลาย ๆ อย่างที่สามารถสร้างความพร้อมให้กับผู้ต้องชังในการฝึกอาชีพต่าง ๆ ก็จะทำให้ผู้ที่พ้นโทษออกไปจากเรือนจำมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ และไม่กลับมากระทำผิดอีก

